

OBRAZLOŽITEV IN UTEMELJITEV SPREMEMB IN DOPOLNITEV OBČINSKEGA PROSTORSKEGA NAČRTA OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJU

1. UVOD

Prostor občine Šmartno pri Litiji se ureja z Odlokom o strategiji prostorskega razvoja Občine Šmartno pri Litiji (Uradni list RS, št. 18/08) ter Odlokom o izvedbenem delu občinskega prostorskega načrta Občine Šmartno pri Litiji (Uradni list RS, št. 38/13, 67/14, 29/15 – obj. razl., 97/15 – obj. razl., 50/16 – obj. razl., 69/16 – teh. popr., 53/17, 104/20, 118/23 – tehnična posodobitev). To sta temeljna prostorska razvojna akta, ki določata strateška izhodišča prostorskega razvoja občine in sta pravna podlaga za pripravo projektov za izdajo gradbenih dovoljenj po predpisih o graditvi objektov.

Namen sprememb in dopolnitev občinskega prostorskega načrta (v nadaljevanju SD OPN) je širitev kamnoloma Vetrnik, ki je v upravljanju investitorja Rekon d. o. o. ter opredelitev parkovnih površin ob gradu Bogenšperk.

Širitev kamnoloma Vetrnik: Na delu območja sedanjega pridobivalnega prostora Vetrnik 2 je v letu 2009 z izkoriščanjem kamnoloma Vetrnik pričela družba REKON d.o.o. Po ureditvi lastništva zemljišč je koncesionar zaradi pomanjkanja zaloga mineralne surovine v okviru obstoječega kamnoloma Vetrnik sprejel odločitev o širitvi kamnoloma na celotno območje, kot je z občinskimi prostorskimi akti namenjeno izkoriščanju mineralnih surovin. Z novo koncesijsko pogodbo mu je bila leta 2016 podeljena rudarska pravica za obdobje 30 let.

Ne glede na trenutno zagotovljen vir si naročnik želi zagotoviti še dolgoročnejši vir mineralne surovine, potrebne za njihovo osnovno dejavnost v gradbeništvu ter za zagotavljanje oskrbe ožjega in širšega območja kamnoloma Vetrnik. Skladno z državno rudarsko strategijo je smiselno širiti obstoječe prostore, namenjene pridobivanju mineralnih surovin. Izkoriščanje mineralne surovine v novem območju predlaganega pridobivalnega prostora Vetrnik 3 bo logično nadaljevanje do sedaj izvedenih del pri izkoriščanju obstoječega kamnoloma Vetrnik 2 za nadaljnje dolgoročneje časovno obdobje.

Osnovni pogoj (poleg ustrezne velikosti območja in zaloge mineralne surovine) za pridobitev koncesije za izkoriščanje mineralne surovine, je opredelitev območja za pridobivanje mineralnih surovin v prostorskih aktih.

Območje obstoječega kamnoloma leži na območju občine Šmartno pri Litiji, na severnem pobočju istoimenskega hriba (Vetrnik, 503 m n.v.), okoli 500 m jugovzhodno od zaselka Ježce. Predvidena je širitev proti vzhodu (na območju občine Šmartno pri Litiji) in proti jugu, kjer pa bo širitev posegla na območje Občine Ivančna Gorica, zato hkrati s postopkom sprememb in dopolnitev OPN Šmartno pri Litiji poteka tudi postopek sprememb in dopolnitev OPN Ivančna Gorica za potrebe širitve kamnoloma Vetrnik. Zaradi pomembnosti spremembe se predlaga vodenje samostojnega postopka, izključno za namen širitve kamnoloma Vetrnik.

Za območje obstoječega kopa je bil sprejet Občinski podrobni prostorski načrt za območje peskokopa Vetrnik (Uradni list RS, št. 3/14), ki se s tem postopkom SD OPN razveljavi.

Za območje razširjenega kamnoloma se skladno s 129. členom ZUreP-3 pripravi skupen OPPN občin Šmartno pri Litiji ter Ivančna Gorica, ki se pripravlja vzporedno oz. s faznim zamikom z obema postopkoma SD OPN Šmartno pri Litiji ter SD OPN Ivančna Gorica.

Opredelitev parkovnih površin ob gradu Bogenšperk: Območje gradu Bogenšperk je opredeljeno z območjem varstva kulturnega spomenika državnega pomena – grad Bogenšperk (EŠD 29). Parkovna dediščina kot sestavni del tega območja trenutno ni ustrezno urejena in predstavljena, niti ne odraža konservatorskih načel, ki so med drugim podrobno predstavljena v Konservatorskem programu.

Zaradi intenzivnega kmetovanja na parkovnih površinah, ki so v kmetijski rabi, je spomeniška substanca delno uničena, delno pa ni ustrezno vzdrževana. Slednje se še posebej odraža na stanju

drevoreda kot osrednjega elementa parkovne dediščine gradu Bogenšperk. Zasnova lipovega drevoreda, katerega začetki segajo okoli dve stoletji nazaj, se namreč neločljivo navezuje na omenjeni kulturni spomenik državnega pomena in je zaradi tega tudi redni cilj obiskovalcev tega pomembnega spomenika grajske dediščine na Slovenskem. Za razliko od primarnega jedra spomenika stanje drevoreda ni zadovoljivo, predvsem je vidna odsotnost stalnega in sistematičnega vzdrževanja.

Poleg tega jedrni del spomenika, ki ga predstavlja sam grad, potrebuje smiselno dopolnitev z ustreznim ozadjem. Slednje bo mogoče šele z vključitvijo ustrezno urejene in vzdrževane krajinske dediščine, ki bo tako ustvarila zaključeno prostorsko celoto.

Na podlagi dveh temeljnih dokumentov o dediščinski lokaciji, ki ju predstavljata Valvasorjeva upodobitev in Franciscejski kataster, bo mogoče to kulturno krajino ponovno obuditi oziroma poustvariti in jo nameniti zainteresirani javnosti, ter na ta način še dodatno popularizirati sam kulturni spomenik.

Za ureditev razmer na območju gradu in pripadajočega parka je potrebna ureditev parkovnih površin in v ta namen tudi opredelitev ustrezne namenske rabe prostora. Ureditev statusa omenjenih zemljišč bo ob upoštevanju strokovne zasnove in podanih soglasjih omogočila ustrezno skrb za upravljanje celotnega območja spomenika grad Bogenšperk, v skladu z odlokom o razglasitvi gradu Bogenšperk za kulturni spomenik državnega pomena.

2. OBSEG IN VSEBINA SPREMEMB IN DOPOLNITEV OPN

Spremembe se nanašajo na tekstualni in na grafični del izvedbenega dela OPN.

V odloku o izvedbenem delu OPN se v 92. členu v tretjem odstavku med akte, ki se razveljavijo, dodata Odlok o lokacijskem načrtu za območje peskokopa Vetrnik (Uradni list RS, št. 51/04) ter Odlok o občinskem podrobnem prostorskem načrtu za območje peskokopa Vetrnik (Uradni list RS, št. 3/14). V četrtem odstavku pa se med akti, ki ostanejo v veljavi, izbriše Odlok o lokacijskem načrtu za območje peskokopa Vetrnik (Uradni list RS, št. 51/04).

V Prilogi 1 »Podrobni prostorski izvedbeni pogoji za posamezno enoto urejanja prostora izvedbenega dela občinskega prostorskega načrta Občine Šmartno pri Litiji« se v vrstici z oznako EUP JV-50 popravi navedba tako, da se glasi »usmeritve za pripravo OPPN so podane v prilogi 2«.

V Prilogi 1 »Podrobni prostorski izvedbeni pogoji za posamezno enoto urejanja prostora izvedbenega dela občinskega prostorskega načrta Občine Šmartno pri Litiji« se v vrstici z oznako EUP LB-2 v zadnjih dveh stolpcih doda oznaka namenske rabe ZP.

V Prilogi 2 »Posebni prostorski izvedbeni pogoji za območja OPPN in DPA« se v vrstici z oznako OPPN JV-50 doda usmeritev, da kamnolom sega tudi na območje občine Ivančna Gorica ter da se pri pripravi OPPN upoštevajo rešitve iz idejnega rudarskega projekta ter usmeritve iz okoljskega poročila, izdelanega ob pripravi SD OPN.

V Prilogi 2 »Posebni prostorski izvedbeni pogoji za območja OPPN in DPA« se v vrstici z oznako OPPN LB-1, LB-2 pri namenski rabi dopiše oznaka ZP.

V grafičnem delu izvedbenega dela OPN se spremembe in dopolnitve nanašajo se na parc. št. 371/1, 372/1, 373/6, 842/10 in 842/14 vse v k.o. 1850 Ježni vrh. Predvidena je sprememba namenske rabe prostora iz območja gozdnih zemljišč (G) v površine nadzemnega pridobivalnega prostora (LN) ter razširitev enote urejanja prostora z oznako JV-50 na tem območju.

Na območju gradu Bogenšperk se spremembe in dopolnitve nanašajo na spremembo iz namenske rabe K2 (druga kmetijska zemljišča) v namensko rabo ZP (parki). Enota urejanja prostora se na tem območju ne spremeni.

3. NAČIN PRIDOBITVE STROKOVNIH REŠITEV

Strokovne rešitve so pripravljene na podlagi in v skladu s sklepom o začetku priprave dokumenta, s hierarhično nadrejenim prostorskim aktom, državnim prostorskim redom, splošnimi smernicami nosilcev urejanja prostora, izdelanimi strokovnimi podlagami ter izraženo razvojno pobudo s strani investitorja.

4. POSTOPEK

Postopek SD OPN se vodi skladno z Zakonom o urejanju prostora - ZUreP-2 (Uradni list RS, št. 61/17, 199/21 – ZUreP-3 in 20/22 – odl. US) ter z Zakonom o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 175/20, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 15/21 – ZDUOP, 51/21 – ZZVZZ-O, 57/21 – odl. US in 112/21 – ZIUPGT), ki v 99. členu v prvem odstavku navaja, da »ne glede na določbo druge alineje drugega odstavka 278. člena Zakona o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 61/17; v nadaljnjem besedilu: ZUreP-2) občini ni treba ob prvih spremembah občinskega prostorskega načrta določiti ureditvenih območij naselij in območij za dolgoročni razvoj naselij, kadar se ne predlaga sprememba namenske rabe kmetijskih zemljišč v obsegu več kot 10 ha.«

V drugem odstavku tega člena pa navaja, da »ne glede na določbe četrtega odstavka 3.č člena Zakona o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 71/11 – uradno prečiščeno besedilo, 58/12, 27/16, 27/17 – ZKme-1D in 79/17) ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, naroči izdelavo strokovnih podlag, ko je iz prostorskega informacijskega sistema v skladu z zakonom, ki ureja prostorsko načrtovanje, razvidno, da je bil sprejet sklep o začetku postopka priprave prostorskega akta, iz katerega izhaja, da se s prostorskim aktom predlaga sprememba namenske rabe kmetijskih zemljišč v obsegu več kot 10 ha, v skladu z zakonom, ki ureja prostorsko načrtovanje.«

S SD OPN se ne predlaga sprememba rabe kmetijskih zemljišč v obsegu več kot 10 ha. S tem je izpolnjen pogoj, da Občini ni treba ob teh spremembah in dopolnitvah OPN določiti ureditvenih območij naselij in območij za dolgoročni razvoj naselij, prav tako se ne določajo trajno varovana kmetijska zemljišča.

V decembru 2021 so bila objavljena Izhodišča za pripravo SD OPN 8 za Občino Šmartno pri Litiji za širitev kamnoloma Vetrnik in za opredelitev parkovnih površin pri gradu Bogenšperk. Predlog izhodišč je bil javno razgrnjen med 26. 11. 2021 in 10. 12. 2021. Podane pripombe zainteresirane javnosti in nosilcev urejanja prostora so bile smiselno upoštevane pred sprejemom Izhodišč oziroma bodo upoštevane v naslednjih fazah postopka SD OPN. Na podlagi pripomb javnosti je bil zmanjšan obseg predvidene širitve kamnoloma.

Hkrati s objavo Izhodišč je bil sprejet tudi Sklep o pripravi osmih sprememb in dopolnitev Občinskega prostorskega načrta Občine Šmartno pri Litiji, ki je bil objavljen Uradnem listu RS, št. 199/21 z dne 22.12.2021.

20. 6. 2022 je Občina pozvala nosilce urejanja prostora, ki sodelujejo pri celoviti presoji vplivov na okolje, da v 30 dneh podajo mnenje o verjetnosti pomembnejših vplivov SD OPN na okolje. Dne 1. 7. 2022 je bila pridobljena Odločba, da je v tem postopku potrebno izvesti celovito presojo vplivov na okolje.

V letu 2023 je investitor širitve kamnoloma Vetrnik odkupil zemljiške parcele, na katerih se prejšnji lastniki niso strinjali s širitvijo kamnoloma (kar so izrazili kot pripombo v fazi seznanitve javnosti z Izhodišči). V osnutku SD OPN so zato vključene tudi te parcele, ki so bile v predlogu izhodišč javno razgrnjene, nato na podlagi pripomb lastnikov umaknjene, po spremembi lastništva (odkup s strani investitorja) pa zopet vključene v postopek SD OPN.

V novembru 2023 je bil sprejet Sklep o tehnični posodobitvi OPN Šmartno pri Litiji, skladno s 141. in 142. členom ZUreP-3. Posledično se je spremenila grafična osnova, na katerih se pripravljajo te spremembe in dopolnitve OPN. Zaradi uskladitve namenske rabe z novejšim podatkom o parcelah je prišlo med drugim do manjših sprememb v bilancah posameznih vrst namenske rabe prostora. Spremenila se je tudi skupna bilanca oz. površina občine.

V decembru 2023 je bil izdelan nov rudarski projekt, ki je vključeval novo območje širitve kamnoloma, kot strokovna podlaga za širitev in sanacijo kamnoloma.

V aprilu 2024 je bil pripravljen osnutek dokumenta za pridobitev mnenj pristojnih nosilcev urejanja prostora. Izdelano je bilo okoljsko poročilo. V pripravo osnutka se vključi tudi javnost z objavo gradiva na spletni strani Občine.

5. BILANCE POVRŠIN

Primerjava bilanc med veljavnim OPN Šmartno pri Litiji in osnutkom SD OPN 8 Šmartno pri Litiji po posameznih osnovnih namenskih rabah prostora:

oznaka	namenska raba	veljavni OPN	osnutek SD OPN 4	razlika glede na veljavni OPN
		Površina (ha)		
S	območja stanovanj	140,99	140,99	0
C	območja centralnih dejavnosti	19,39	19,39	0
I	območja proizvodnih dejavnosti	12,62	12,62	0
Z	območja zelenih površin	5,61	8,04	2,43
O	območja okoljske infrastrukture	1,96	1,96	0
A	površine razpršene poselitve	120,79	120,79	0
P	območja prometne infrastrukture	119,64	119,64	0
skupaj stavbna zemljišča (ha)		421,00	423,43	2,43
V	površinske vode	39,01	39,01	0
G	gozdna zemljišča	6.497,80	6.494,16	-3,64
K1	najboljša kmetijska zemljišča	873,86	873,86	0
K2	druga kmetijska zemljišča	1.594,19	1.592,25	-1,94
LN	območja mineralnih surovin	69,96	73,11	3,15
skupaj nestavbna zemljišča (ha)		9.074,82	9.072,39	-2,43
skupaj (ha)		9.495,82	9.495,82	0